

Dopisi.

Štajersko.

Odgovor gospodu Janezu Golaveršenšku. Pod napisom v obrambo potegnil se je gospod Janez Golaveršenšek zelo možato za čast, kakor on reče, „pomologov mazačev“. Možato tega del, ker jamči z imenom Janeza Golaveršenškega za temeljitost v obrambo rabljenih tez. Dakako bil bi pač možatiji, ako bi rabil mesto pisateljskega sinonima svoje vulgarno ime. Pod tem ga svet vendar bolje pozna. Saj pravi možak zastopa svoja načela odkrito, gre za nje takorekoč v ogenj. Skromnost, ki bi znala biti tudi vzrok, da sinonim rabi, pa ni vmestna posebno v konkretnem slučaju ne.

Potegovati se za svoj stan je lepo, solidarnost je sila potrebna za posamezne stanove, da bi vedno tovariš tovariša podpiral, posameznik smatral stanovne zadeve za lastne zadeve. Gospod Janez Golaveršenšek zastopa (po njegovem izreku) „stemne pomologov mazačev“. Ta se pa nikakor ne sme identificirati z učiteljskim stanom. Kakor se da iz obrambe sklepati, je od njega zastopana s tem pač le mala in malenkostna panoga, kar je patentovanim enologom istotako, posebno pa moji osebi tolažilno. Sovražnik je namreč le neznaten. Iz obrambe „pomologov mazačev“ je razvidno, da sem gospodu Golaveršenšku jaz kakor moj celi stan tru v peti. Hvala Bogu, smo tru v peti le njemu, ne pa celemu učiteljskemu stanu, katerega sem vedno visoko čislal, med katerim sem imel doslej mnogo prijaznih prijateljev, prijateljev v družbenem razmerju, pa tudi pri sodelovanju v prid narodnega gospodarstva. Imel sem jih, ali jih nimam več, zakaj neki ne? Za to bi komu napisal koj knjižico v dobrem namenu in takorekoč prisiljen od okolščin in ker je gospod Andrej Žmave to knjižico v „Domovini“ ocenil? Saj nisem jaz te ocene inspiriral, torej sem popolnoma nedolžen. Ves učiteljski stan pa gotovo ni tako malenkosten, da bode znabiti samo iz nedostojnih ozirov sodil in obsodil človeka in stan, ki mu ni nikdar kaj spodtikal. Da, razžaljenje bi bilo kaj tacega očitati stanu, ki ima svoj lasten velik smoter in dovolj stanovnih skrbij. Opraviti imamo torej le z gospodom Janezom Golaveršenškom in ako mu verjamemo, dokaj malim številom njegovih pristašev, v katerih imenu je pisal.

Najlepše in najplodonosneje je sicer lepo mirno živeti in po zmožnosti delovati v svojem delokrogu. No, pridejo pa le slučaji, ko se mora človek za načela boriti ali svojo kožo braniti. Gospod Janez Golaveršenšek je po svoji izjavi v defenzivi, a cela njegova obramba je pa vendar le prava pravcata ofenziva. Raztrgal ni samo gospoda A. Žmave kot oholega uzurpatorja, temveč pošteno je švignil tudi po celem stanu tako imenovanih patentovanih enologov, švignil po c. kr. eno- in pomologičnem zavodu, iz katerega večinoma slednji prihajajo, švignil pa tudi po moji nedolžni osebi.

Gospoda Žmave se mi ne zdi potrebno zagovarjati. Poznam ga toliko, da vem, da si bode znal kožo braniti, da zamore sam prenašati konsekvence svojih objavljenih nazorov. Kakor je pa gospod J. G. stanu (kakor on reče) „pomologov mazačev“ dolžan se za njega čast potegovati, isto sem dolžan jaz stanu patentovanih enologov. Saj to vendar ni stan paglavcev ali brezčastnežev, po katerih se bi smelo poljubno vdrihati. Glede svoje osebe nisem ravno občutljiv, dokler se meni predbaciva kaj nečastnega, podlega. Nečastno, podlo bi pa bilo biti v javni službi, če tej človek ni kos in če ne zamore niti najmanjemu smotru koristiti, ker če je plagiator,

kakor se mora sklepati iz obrambe gospoda Janeza Golaveršenškega. Braniti moram in hočem torej sebe kakor on patentovane enologe, prej ko bode gospod Janez Golaveršenšek nas pohrustal. Oprostiti se moram, da tega že prej nisem storil, pa stan potovalnih učiteljev, (ki je po mnenji gospoda Janeza Golaveršenškega popolnoma nepotreben) ima kot najsitnejšo pritiklino obilo potovanja, in to pa ne dopušča, da bi človek vsaki čas s peresom manevriral.

Značilno je, da gospod Janez Golaveršenšek odium opazk gospoda Žmaveca potegne na-se, čudno, zelo čudno pa je, da nekako generalizira za cel učiteljski stan, kar se tiče le nekaterih oseb sploh. Gotovo ni kaj slabega reklamirati za sebe in za svoj stan. Gotovo se ne bi gospod Janez Golaveršenšek potegoval tako za pomologe mazače, da pozna teren i izven obzorja domačega zvonika.

Noe je tudi že o svojem času vino prideloval, pa ni bil še patentovani enolog, kakor tudi ni bil patentovani inženier za stavbo ladij, dasiravno je tako imetnitno ladjo stesal. Dandanes pa on gotovo ne bi bil s svojimi zmožnostmi na vrhuncu časa. Moderni vek prinesel je marsikaj novega, med drugim tudi patentirane enologe. Patentirani enologi torej niso breztelesni fantomi, kakoršni se gospodu Janezu Golaveršenšku tako smešni zdijo, temveč živa bitja iz mesa in krvi, oborožena z več ali manj razuma, bitja, ki se kot javni in zasebni činitelji vrivajo ne samo na Štajerskem, še bolj v drugih kronovinah, drugih deželah ne samo Evrope, temveč celega sveta. Najdemo jih v Kini, v južni in severni Afriki in Ameriki i. t. d. Ti kosmopoliti, katere smatra gosp. J. Golaveršenšek le za nekake parasite, izhajali so in še izhajajo večinoma iz onega c. kr. enologičnega zavoda o prahu, katerega gospod Janez Golaveršenšek tako zaničljivo sodi. On misli namreč, da je človek manj zmožen, čim si tega prahu nabere, nego je bil poprej. Torej je ta c. kr. zavod pravzaprav za uničevanje uma namenjen. Prej ko je gospod A. Žmave v Klosterneuburg šel tudi ni spal, temveč se je zanimal za kmetijstvo in bil glede sadjarstva in vinogradarstva menda ravno na taki ali vsaj približno taki stopinji kakor je sedaj gospod Janez Golaveršenšek. Med in po strokovnih študijah imel je mnogo prilike si v raznih ondi stroke naprednih deželah marsikaj ogledati, svoje obzorje razširiti, skušenj nabirati. To so pač ugodni pogoji, da se človek v stroki bolj popolni. Da je torej padel v tej zadevi tako globoko pod nivo gospoda Janeza Golaveršenškega, da ni opravičen v njegovi navzočnosti kako subjektivno mnenje spregovoriti, temu mora biti pač, če dosledno sklepamo Klosterneuburški zavod kriv. Če je tako, potem bi pač gotovo potrebno bilo, da se nemudoma zapre zavod, v katerem pridobe učenci le nekoliko teoretične šare, a zato pa zgubijo njim že prej lastne zmožnosti.

V resnici so pa bili na tem zavodu že od nekdaj učenci, ki so še dandanes v svoji stroki veljavni, ki so na raznih stopnjah delovali in še delujejo po celem svetu tako nekako kot pionirji stroke. V čast tem zavodu naj bode tudi povedano, da je ta vsaj nekdaj tako slavil, posebno za časa barona Raba, da so prihajali na njega iz vseh delov sveta, večinoma zreli možje, taki, ki so imeli cele ginnazije, realke itd. za sabo, možje, katerim so bile vse višje šole odprte, možje, ki so imeli pred vstopom že častniške diplome, praktične izkušnje itd. Vsi ti prihajali so z umnim smotrom, torej taki možje, ki so imeli samo smoter za pozneje v praktičnem življenju, se kaj dobro obnesli in so mnogo pripomogli, da je ta stroka se še bolj razvijala. Opravičeno je torej, da patentirani enologi v svoji stroki tudi katero izpregovorijo in

sicer: Strokovnjaki, kateri se stvari popolnoma posvetijo. Ti se za njo nekako metodično pripravljajo, porabijo vsa dosežna sredstva, da si razširijo znanje, da se v stvar popolneje vglوبة. To je pa tudi treba, kajti dandanes je pač že vsaka stroka tako obširna, da se ji mora človek, ki hoče v njej količkaj temeljit postati, popolnoma posvetiti. Kmetijska stroka je celo tako obširna, da se vedno bolj specializira. Zmožnost poprečnega človeškega duha je le primeroma majhna. Za stvar je torej bolj ugodno, da se predmet pouči, nego da se vsestransko pa površno informirani polovičarji gojijo. In to bolje se vsaj v en obrt bolj vglobiti nego povsod površen ostati. Elementarna načela ostanejo v celi stroki močno ena in ista, toda posamezne smeri imajo pa tudi vsliknjene lastne razlike. Stroka, ki je tako obširna, pa ne zamore biti lajiku le tako nekakov šport. Ne glede na metodično odgojo pa lajiku tudi manjkajo sredstva, pa tudi trdna volja, da se dalje vglobi. Par knjig ne zadostuje. Literatura je tudi glede te stroke zelo obširna. Strokovnjak mora vsled svoje metodične odgoje znati ločiti dobro od slabega, mora v tesni praktični in teoretični zvezi s stroko ostati, za to pa ne zadostuje obzorje ene fare. Značilna lastnost pravega strokovnjaka je, da je, kar se tiče stroke, precej skromen, kajti pozna razmerje med lastno zmožnostjo in celo stvarino.

Autodidakti si kot empiriki po skušnjah ali vsled zasebnih študij pridobijo lastnosti, katere znajo biti stvari zelo koristne. Ti se iz osebnega nagona ali vsled posebnih zmožnosti ali družih jim ugodnih prilik poprimajo trdno in temeljito kake stvari, dosežejo v posameznostih popolnosti, kakoršne malokateri metodično odgojeni strokovnjak doseže. Pomislimo le iznajdbe mnogokrat prostih delavcev. Autodidakt kreta pa se le v nekaki bolj tesni smeri, a težej pa ne pozna v celem obsegu, preceji torej svojo zmožnost, ter je vsled tega domišljav, ošaben zaradi svoje enostranske, v resnici večkrat dovršene zmožnosti. Če bi pa oseba ustavila se velicemu številu tacihi autodidaktov, od katerih ima vsaki svojo posebno smer, potem bi ta celokupnost znala predstavljati idealnega ženijalnega strokovnjaka. Znosen autodidakt je pač na vsakem polji važen faktor kot sodelavec, ako ni odveč svojeglavec ter se vkloni celokupnosti. Posebna lastnost autodidakta je navadno velika vztrajnost.

Diletantje mislim pa, da so pač na vsakem polji največji nepridiprav. Poskušajo se povsod, a nikjer temeljito. Večinoma le motijo. Dokler služijo le lastni zabavi, je dobro, čim pa skušajo na zunaj vplivati, tedaj pa najboljše, da nehajo. So kakor plevel, ki marsikatero koristno rastlino zatarejo, boj za obstanek le otežijo. Če dotični, ki so poklicani pleti, ne znajo dobro plevel od koristne rastline razlikovati, se lahko mnogokrat zgodi, da slednjo izrujejo, prvega pa pustijo. Diletantu v mojem smislu manjka lastna vstrajnost; on je povsod in nikjer, on je vesolen in nervozen. Po kmetijskem polju, kakor pri vsaki stroki sploh, kotá se vse polno ljudi te baže. Oni prebavljajo bolj besede nego misli, ker ne znajo ločiti dobro od slabega, izražajo se lepo prikupljivo, paradiirajo radi z konceptno spretnostjo, pobirajo po vsakem papirju zrna modrosti in jih raznašajo kot evangelij. Pa gospod J. G. nikar ne potegnite to spet na se, temveč zagotavljam Vas, da so vsi sloji človeštva kontingent za te baže ljudi, da se skoraj sleherni bavi z nekakim diletantizmom, kar je v obče prav in dobro. Le naj diletantizem ne dreira in konkurira. Dolžnost strokovnjakov bi bila to mejo strogo varovati. Ker je gospod Janez Golavrsenšek že na kmetijskem polji tako odlični strokovnjak, koliko odličnejši mora biti v

svoji lastni stroki, gotovo velik pedagog. In kot tak bode gotovo istinitost prejšnjega pripoznal.

Patentovane enologe moremo nekako v stroki enologije prištevati med strokovnjake. Pri vsakem stanu imajo pa posamezni člani kaj različne zmožnosti. Vendar pa se mora poedin izšolani član izkazati z spričevalom, da po njega zmožnosti poprečno zadosti. Kakor pri družih strokovnjakih, tako je tudi pri patentovanih enologih. Kmetijske strokovnjake moramo po stopinji njih inteligence deliti pa še v tri kategorije, nižje, srednje- in visokošolee.

Da so gospodje učitelji marsikaj v prid kmetijstva storili, to se mora priznati. Upati je, da bodo še za naprej marsikaj storili. Pretiravanje pa dobro stvar le osmeši. Čudotvoren vrt gospoda Janeza Golavrsenškega, ki več stori za povzdigo vino- in sadjereje, kakor tudi kmetijstva v obče nego vse knjige, nego vsi potovalni učitelji s svojimi včasih jako suhoparnimi predavanji itd. je pa vendar kaj posebno imenitnega. Kaj tacega pa še ne! Kje neki leži oni vrt, ki z gotovo zelo skromnimi sredstvi tako mogočno vpliva na okolico. Kaj treba razum i tak nepotrebnih suhoparnih potovalnih učiteljev, dražih nižjih, srednjih in visokih šol, literature itd. Ta vrt činil je pač velevažen problem. Za gospoda Janeza Golavrsenškega bi se pač morale trgati vse države tega sveta, ki se vmišljujejo, da so napredne, da podpirajo kmetijstvo z dragocenimi napravami. Naj bi gospod Janez Golavrsenšek okoli hodil ter tako vrtove urejeval. On garantira, da bode uspeh veliko bolj siguran. Svet naj umi, kako je mogoče isto na par arih storiti, kar se sicer stori na več 1000 hektarih. Kmet, bodisi polgruntar ali veleposestnik naj spoznava teme naravoslovne, tehnične, ekonomične itd. pogoje za njega obstanek. Blagor mu potem. Poznam precej dobro kmetijsko literaturo, prebiram veliko število strokovnih časnikov, a do sedaj nisem še vedel, da je vir za ves napredek na polji kmetijstva edino le ta čudotvorni vrt. Gospod Janez Golavrsenšek je pač preskromen ter dela premalo reklame. Sicer pa zamore le temeljit strokovnjak, ki pozna kmetijsko stroko v nje celem obsegu, prav spoznati čudodelnost tacega vrta v vsem obsegu.

(Dalje.)

Goriško.

Tečaj za meščansko-šolske učitelje.*) Gospod minister za uk in bogočastje je dovolil z odlokom 20. julija t. l. na učiteljišču v Gorici dveletni tečaj za meščansko-šolske učitelje. Ponk traja vsako nedeljo in vsak četrtek. Tečaj je že pričel in vdeležuje se ga precejšno število učiteljev in učiteljic. Ako pomislimo, da Slovenci na Goriškem nimamo meščanskih šol — torej skušnja za mešč. šole brez praktičnega pomena in da je obiskovanje tečaja združeno z velikimi stroški in zamudo časa, razvidimo, da učiteljstvo samo želi višje izobrazbe.

Žal, da je učni čas temu tečaju nesrečno izbran. Vdeleževati se ga morejo le kolegi iz okolice mesta ali ob železnici, a za vse ostale je popolnoma brez pomena. Kako naj se ga udeležuje učitelj, službujoč v gorah in oddaljen po 50—80 km od Gorice! Pravično bi bilo, da bi bil vsem učiteljem v deželi enako dostopen in to bi se doseglo le, ako bi ta tečaj trajal med počitnicami. Tudi kolegi iz sosednjih dežel bi se lahko udeleževali takega tečaja, ki bi tako imel več pomena in smisla.

*) Prav bi bilo, da bi se tudi v Ljubljani otvoril tak tečaj.